

Aan de minister van BZK
Van Directie Bouwen & Energie

nota

Beslisnota bij aanbieding Nationale Aanpak Biobased
Bouwen

TER ONDERTEKENING

Nota actief openbaar
Ja

Onze referentie
2023-0000668039

Datum
1 november 2023

Opgesteld door

Samengewerkt met
Ministerie van LNV, ministerie
van I&W en ministerie van
EZK

Bijlage(n)
2

Aanleiding

Op 8 november 2023 lanceert het kabinet de Nationale Aanpak Biobased Bouwen (NABB). U bent als minister verantwoordelijk voor (de verduurzaming van) de gebouwde omgeving. Daarom stuurt u de Nationale Aanpak – mede namens MinEZK, MinK&E, MinLNV en StasI&W – naar de Tweede Kamer. De andere bewindspersonen hebben al ingestemd met de aanpak en de aanbiedingsbrief. Op 8 november gaat u samen met MinLNV op werkbezoek in de provincie Utrecht om de aanpak officieel te lanceren. Hiervoor ontvangt u een aparte voorbereiding.

Geadviseerd besluit

Instemmen met de Nationale Aanpak Biobased Bouwen en ondertekenen van de aanbiedingsbrief. Dit zal op 8 november vóór uw werkbezoek naar de Tweede Kamer worden gestuurd.

Kern

- Het kabinet heeft bij de voorjaarsbesluitvorming € 200 miljoen uit het Klimaatfonds vrijgemaakt voor de normering en stimulering van biobased bouwen: € 25 miljoen als toekenning en € 175 miljoen als reservering.¹
- Afgelopen maanden is, samen met de ministeries van LNV, I&W en EZK – en alle relevante directies binnen BZK – een Nationale Aanpak Biobased Bouwen uitgewerkt, waarin wordt aangegeven welke activiteiten er met de € 25 miljoen (fase 1) en € 175 miljoen (fase 2) gefinancierd worden.
- Het doel van de Nationale Aanpak is om een substantiële markt voor biobased bouwmaterialen te creëren, zodat een forse CO₂-reductie ontstaat en wordt bijgedragen aan andere maatschappelijke opgaven (zoals perspectief voor boeren, circulaire economie, natuurontwikkeling en ruimtelijke kwaliteit).
- Het ministerie van BZK is coördinator van de Nationale Aanpak, maar een aantal interventies ligt bij andere ministeries. Zo voert LNV beleid om de teelt van biograndstoffen te stimuleren, zorgt I&W voor vraag naar biobased bouwmaterialen in de infrastructuur en zet EZK zich in voor het opzetten van een verwerkende industrie.
- Veel niet-beleidsmatige interventies (zoals het opzetten van ketens, het verspreiden van kennis en trainen van bouwers) worden uitgevoerd door Building Balance.

¹ Dit betekent dat dat het bestedingsplan voor deze maatregel hier op moeten worden aangepast. De voorwaarde van de reservering is dat de uitwerking van de aanpak en de concrete normering moeten leiden tot voldoende zicht op de ontwikkeling tot een gezonde Nederlandse markt vanaf 2030.

Toelichting

- De Nationale Aanpak is een grootschalig plan van vier ministeries, maar voor een succesvolle uitwerking moeten talloze (markt)partijen een rol spelen. Daarom is het plan *met* koplopers uit de markt vormgegeven: zij hebben begin 2023 in vijf workshops ideeën aangedragen die zijn meegenomen in de uitwerking van de aanpak.
- De focus van de Nationale Aanpak ligt op CO₂-reductie door de grootschalige toepassing van biobased bouwmaterialen gemaakt van vezelgewassen als vlas, hennep, stro en olifantsgras uit Nederland.
- Er wordt gestreefd naar een groei van de teelt van inlandse vezelgewassen van 2.000 ha (in 2023) tot 50.000 ha (in 2030). Die gewassen worden verwerkt tot bouwmaterialen en worden vervolgens toegepast in woningen, utiliteitsgebouwen en infrastructurele bouwwerken
- Om biobased bouwen te stimuleren zetten we als ministerie onder andere in op de aanscherping van de milieuprestatie-eis voor gebouwen (met zwaardere sturing op CO₂), een financiële bonus voor biobased isolatie in de subsidieregelingen en ambitieuze uitvragen voor biobased bouw materiaal in de Woondeals (in lijn met de afspraken over standaardisatie).
- Het document is met u besproken op 25 september. Naar aanleiding van dit overleg zijn de volgende punten in het plan verbeterd:
 - Het sturingsmechanisme achter de aanpak is verduidelijkt. Een stuurgroep van directeuren bij BZK, LNV, I&W en EZK beziet of de uitvoering verloopt zoals gepland en of de kwantitatieve resultaten binnen handbereik blijven (25 ketens in verschillende regio's, 50.000 hectare teelt, 400.000 ton verwerkingscapaciteit). Ook wordt periodiek geanalyseerd of de activiteiten- en instrumentenmix tussen normeren, subsidiëren en stimuleren nog geschikt is om het beoogde eindresultaat te bereiken.
 - De activiteiten vanuit het ministerie van BZK zijn door de relevante collega's van de directies, het Rijksvastgoedbedrijf en het College van Rijksadviseurs (CRa) beter in het plan opgenomen. Zo is de teelt van vezelgewassen op rijksgronden, bijvoorbeeld in Flevoland, toegevoegd en zijn de activiteiten van het CRa beter verwoord.
- De begroting voor fase 1 van het opschalingsplan ziet er als volgt uit:

Onze referentie
2023-0000668039

Datum
1 november 2023

#	Budgetpost	Bedrag	Departement
1	Bijdrage aan de stichting Nationale Milieudatabase voor extra biobased productkaarten	€ 0,65 miljoen	BZK
2	Een bonus voor biobased isolatiemateriaal in de subsidieregelingen voor woningeigenaren	€ 1,4 miljoen	BZK
3	Een stimuleringsregeling voor het opzetten van verwerkingsfaciliteiten	€ 4,2 miljoen	EZK
4	Opschalingsprojecten biobased toepassingen in de GWW-sector	€ 2,2 miljoen	I&W
5	Financiering van de uitvoeringsorganisatie	€ 15,0 miljoen	BZK
6	Proefdraaien regeling t.b.v. stimulering teelt biograndstoffen (garantie <i>carbon credits</i>)	€ 1,3 miljoen	LNV
7	Monitoring	€ 0,25 miljoen	BZK
	Totaal	€ 25,0 miljoen	

Politieke context

Tweede Kamerleden zijn overwegend enthousiast over het thema biobased bouwen. De afgelopen twee jaar zijn moties aangenomen waarin het kabinet verzocht wordt om biobased bouwen te stimuleren (ingediend door ChristenUnie, D66, VVD, CDA en GroenLinks). Met deze aanpak doet u specifiek de motie

Grinwis c.s.² af, waarin het kabinet verzocht wordt om biobased bouwen te stimuleren met middelen uit het Klimaatfonds. Verder geven veel partijen in hun (concept) verkiezingsprogramma's aan biobased bouwen verder te willen opschalen (o.a. VVD, NSC, GroenLinks-PVDA, BBB, D66, ChristenUnie, CDA, Volt, en PvdD).

Onze referentie
2023-0000668039
Datum
1 november 2023

Financiële/juridische overwegingen

Er is een fasering in de activiteiten aangebracht. In de eerste fase (2023-2025) wordt de reeds toegekende € 25 miljoen uit het Klimaatfonds ingezet om de markt te ontwikkelen. De € 175 miljoen voor de tweede fase (2025-2030) zijn door het kabinet gereserveerd, maar nog niet toegekend. Dit gebeurt in de voorjaarsbesluitvorming van 2024, waar een aanvullend fiche wordt ingediend. De activiteiten voor fase 2 zijn al wel globaal in de Nationale Aanpak opgenomen, omdat het essentieel is de markt richting te geven voor de komende jaren.

Krachtenveld

Marktpartijen zijn verheugd op deze extra stimulering vanuit het Rijk. De ervaring leert dat de nieuwe ketens niet zonder ondersteuning van de grond komen en dat de business case van bedrijven vaak nog niet op orde is. Het marktaandeel van biobased bouwmaterialen is nog zeer gering (2% hout en 0,1% overige materialen), terwijl biobased materialen ook hard nodig zijn om de CO₂-uitstoot in de bouwsector te reduceren.

Strategie

Zoals aangegeven zal het NABB vooral gericht zijn op de vorming van biobased ketens. Daarnaast wordt een aantal marktcondities gecreëerd dat nodig is om de markt te laten functioneren (certificeringsfaciliteiten, wet- en regelgeving). Het programma is in eerste instantie gericht op de koplopers (actieve woningcorporaties, conceptuele bouwers) omdat juist daar gemakkelijk schaal kan worden gemaakt.

Uitvoering

Alle beleidsmatige interventies (zoals het aanscherpen van normering en opzetten van regelingen) worden uitgevoerd door de departementen. Een aantal andere interventies, zoals de inkoop van biograndstoffen bij publieke projecten, wordt uitgevoerd door uitvoeringsorganisaties van het rijk (Rijksvastgoedbedrijf, Rijkswaterstaat, ProRail) en medeoverheden. Building Balance voert veel van de andere interventies in fase 1 uit. De monitoring van de resultaten wordt gedaan door RVO. Voor de jaren 2025-2030 zal de uitvoering meer dan nu bij de overheid en de markt zelf worden belegd. De partijen die een rol hebben in fase 1 van de Nationale Aanpak (Building Balance, RVO, Rijkswaterstaat, Rijksvastgoedbedrijf) zijn op de hoogte van de plannen en hebben hier capaciteit voor gereserveerd.

Communicatie

Met de aandacht voor het plan willen we vertrouwen bieden aan de keten (niet alleen de koplopers) en hen enthousiasmeren om ook mee te doen. Tegelijk maken we het brede publiek bekend met de kansen van biobased bouwen. De interdepartementale uitstraling is hierbij het uitgangspunt, we doen het samen, ook met partijen in het land.

Kernboodschap

² Kamerstukken II, vergaderjaar 2022/23, 36200 XII, nr. 83.

De bouw moet veranderen. De CO₂-uitstoot moet omlaag en er moeten minder vervuilende grondstoffen gebruikt worden. Biobased bouwen, waarbij gewerkt wordt met hernieuwbare grondstoffen, is een van de kansrijke mogelijkheden om de milieu-impact van de bouw te verlagen. Hierbij kan de Nederlandse landbouwsector zorgen voor basismateriaal dat steeds weer aangroeit. De tot bouwmaterialen verwerkte gewassen lenen zich o.a. voor nieuwbouw en renovatie van gebouwen, bruggen, viaducten en wegen. Het zorgt ook voor verduurzaming en innovatie van de bouw- en landbouwsector, draagt bij aan het behalen van onze circulaire doelen en biedt boeren een nieuw perspectief.

Onze referentie

2023-0000668039

Datum

1 november 2023

Communicatiemiddelen

De lancering wordt begeleid met een persbericht, actieve media-benadering, social media posts (insteek o.a. 'hier groeien huizen'), het werkbezoek wordt uitgelicht en een herhaling van de boodschap op de Dag van de Volkshuisvesting. De andere departementen zijn hierin meegenomen en kunnen gelijktijdig communiceren.

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

Nvt

Bijlagen

Volgnummer	Naam	Informatie
1	Aanbiedingsbrief bij Nationale Aanpak Biobased Bouwen	
2	Nationale Aanpak Biobased Bouwen (NABB)	